

GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

Prof. Dr. Süha TANRIVER

Doç. Dr. Emel HANAĞASI

©Bu doküman eğitim amacıyla hazırlanmış ve öğrenciye verilmiştir.

İzinsiz çoğaltılması ve satılması halinde gerekli cezaî ve hukukî yollara başvurulacaktır.

§ 17. YARGILAMA GİDERLERİ VE ADLİ YARDIM

I. Yargılama Giderleri

A. Genel Olarak

B. Harçlar

C. Masraflar

D. Vekalet Ücreti

1. Sözleşmeye Dayanan Vekalet Ücreti

2. Yargılama Gideri Olan Vekalet Ücreti

E. Yargılama Giderlerinden Sorumluluk

II. Adli Yardım

A. Genel Olarak

B. Adli Yardımdan Yararlanabilecek Kişiler

C. Yararlanabilme Koşulları

1. Yoksulluk Koşulu

2. Haklılık Koşulu

D. Adli Yardım Usulü

1. Görev ve Yetki

2. Talep ve İnceleme Usulü

E. Adli Yardım Kararı ve Etkileri

F. Avukatlık Kanununda Adli Yardım

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

I. Genel Olarak

Geçici hukuki koruma, henüz nihai hukuki koruma gerçekleşmeden, yargılamanın sonucunun tehlikeye girmesine engel olmak için başvurulmuş hukuki korumadır. Geçici hukuki korumada asıl hak bakımından maddi hukuk ilişkisi hakkında bir karar verilmez; ancak, asıl yargılamada verilecek hükmün gerçekleştirilmesi yolu ve imkanı açık tutularak, etkili bir hukuki koruma garantisi sağlanır.

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

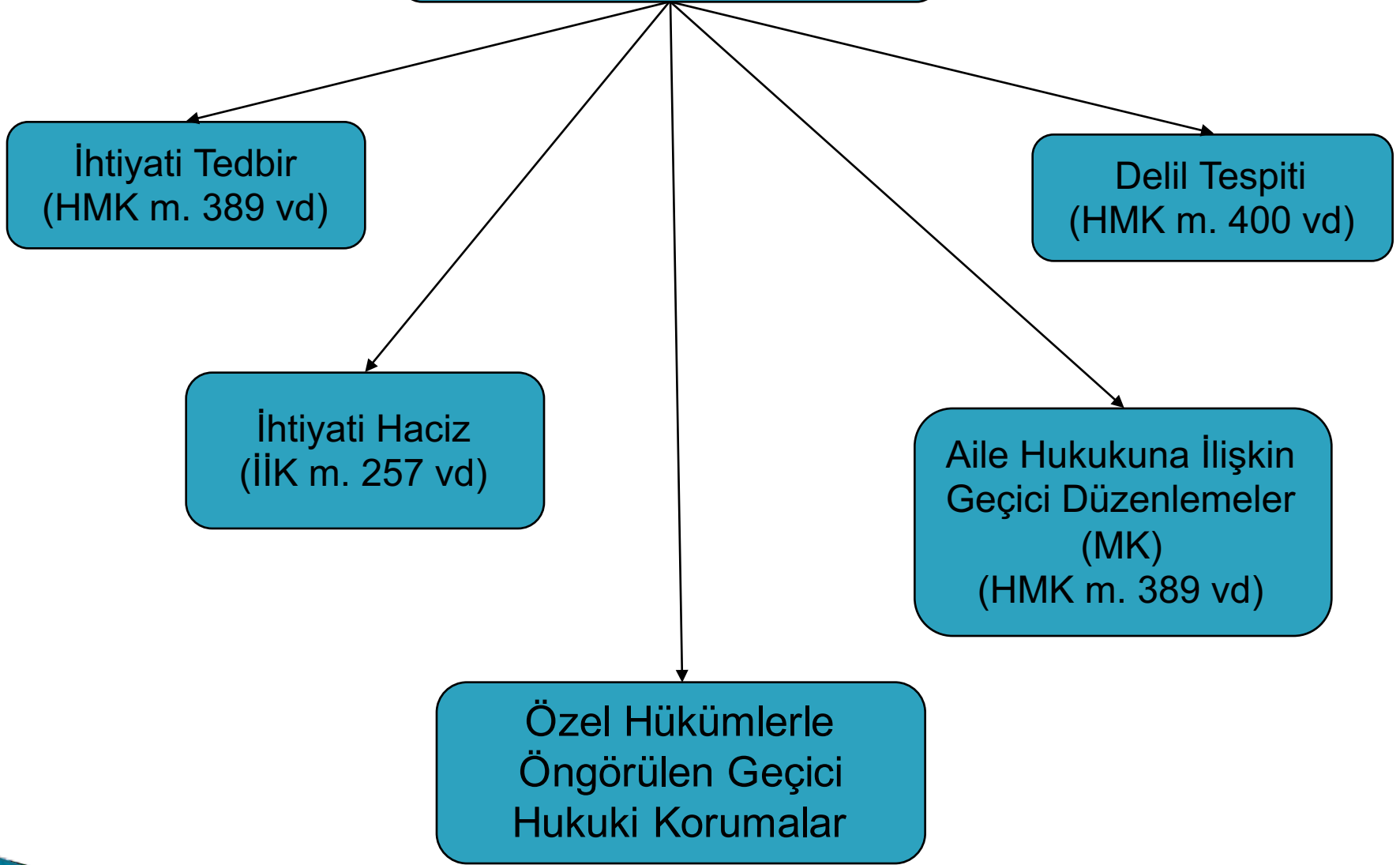
I. Genel Olarak (*devam*)

Geçici hukuki korumanın özellikleri:

- Yargı organlarınca karar verilir.
- İki tarafça da talep edilebilir.
- Geçici nitelik taşır, asıl talebi sonuçlandırıcı değildir.
- İnceleme basit ve çabuk şekilde yapılır.
- Kararlar bağlayıcı ve zorlayıcıdır.
- Yargılamada kural olarak yaklaşık ispatla yetinilir.
- Hukuki dinlenme hakkı bakımından karşı taraf önceden dinlenmeden de karar verilir; ancak karardan sonra dinlenme imkanı tanınmalıdır.

Geçici Hukuki Korumanın Türleri

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

II. İhtiyati Tedbir

A. İhtiyati Tedbir Kavramı, Amacı ve Uygulama Alanı

1. İhtiyati Tedbir Kavramı

İhtiyati Tedbir, kesin hükme kadar devam eden yargılama boyunca, davacı veya davalının dava konusu ile ilgili olarak hukuki durumunda meydana gelebilecek zararlara karşı öngörölmüş geçici nitelikte, geniş veya sınırlı olabilen hukuki korumadır.

2. İhtiyati Tedbirin Amacı

- ▶ *Teminat Amaçlı*
- ▶ *Eda Amaçlı*
- ▶ *Düzenleme Amaçlı*

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

II. İhtiyati Tedbir

A. İhtiyati Tedbir Kavramı, Amacı ve Uygulama Alanı (*devam*)

3. İhtiyati Tedbirin Uygulama Alanı

B. İhtiyati Tedbir Yargılaması Ve Karar

İhtiyati Tedbir Talebi: Yukarıda belirtilen amaçlar çerçevesinde geçici hukuki koruma olarak ihtiyati tedbir talep edilebilir. Dava açılmadan önce tedbir, en az masrafla ve en çabuk nerede yerine getirilecekse o yer ya da asıl dava nerede açılacaksa o yer mahkemesinden istenebilir.

İhtiyati Tedbir Kararı: Şartları oluşmuşsa, mahkeme karşı tarafı dinlemeden ve yaklaşık ispatla yetinerek tedbire karar verilebilir. Ne tür tedbire karar verilebileceği kanunda belirtilmiştir (m. 389). Gecikmesinde zarar ve tehlike olan hallerde bu tehlike ve zararı önlemek için gerekli tedbire karar verilebilir (m. 389).

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

II. İhtiyati Tedbir (*devam*)

C. Asıl Davanın Açılması ve Dava Hakkında Hüküm Verilmesi

İhtiyati tedbir kararı dava sırasında talep edilmemişse, tarafların yapması gereken bir işlem yoktur.

- Tedbir dava açılmadan önce talep edilmiş ve karar verilmişse, tedbir kararı verildiği tarihten itibaren iki hafta içinde uyuşmazlık hakkında davasını açması gerekir (m. 397).

- Ancak bu da yeterli değildir. Aynı iki haftalık süre içinde dava açıldığına ilişkin mahkemeden alınan belgenin, kararı uygulayan memura verilerek tedbir dosyasına konulması ve karşılığında belge alınması gerekir. Aksi halde tedbir kendiliğinden kalkar (m. 397).

1. Asıl Davanın Açılması Zorunluluğu

2. Hükümün Verilmesinin Tedbire Etkisi

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

II. İhtiyati Tedbir (*devam*)

D. İhtiyati Tedbir Kararının Uygulanması

İhtiyati tedbir kararının uygulanması, verildiği tarihten itibaren bir hafta içinde talep edilmek zorundadır. Aksi hâlde, kanuni süre içinde dava açılmış olsa dahi, tedbir kararı kendiliğinden kalkar (m. 393).

Tedbir kararı, kural olarak icra memuru tarafından uygulanır. Bununla birlikte, mahkemece, kararın yazı işleri müdürü veya katiplerden biri tarafından da uygulanmasına karar verilebilir (m. 393).

İhtiyati tedbir kararına ilişkin emre uymayan veya alınan tedbire aykırı davranarak ihlal edenler cezalandırılır (m.398).

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

II. İhtiyati Tedbir (*devam*)

D. İhtiyati Tedbir Kararına Karşı Konulması

Yokluğunda Tedbir Kararı Verilenin Karara İtirazı

Kendisi dinlenmeden tedbire karar verilen taraf, tedbire itiraz edebilir (m. 394). Tedbir kararı verilirken dinlenen tarafın itiraz etme imkanı yoktur. Mahkeme itiraz üzerine tedbiri kaldırabileceği gibi değiştirebilir .

Durum ve Şartların Değişmesi Sebebiyle İtiraz

Gerek dinlendikten sonra gerekse dinlenmeden aleyhine tedbire karar verilen taraf, tedbire itiraz edebilir. Burada, tedbire ilişkin durum ve şartların değiştiği veya tamamen ortadan kalktığı yönünde itiraz edilmektedir (m. 396).

Teminat Karşılığı Tedbirin Değiştirilmesi veya Kaldırılması

Aleyhine tedbir kararı verilen taraf, mahkemeye başvurup teminat göstererek tedbirin kaldırılmasını veya değiştirilmesini isteyebilir (m. 395).

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

II. İhtiyati Tedbir (*devam*)

F. İhtiyati Tedbirden Kaynaklanan Tazminat Davası

1. Genel Olarak
2. Tazminat Davasının Şartları
3. Yargılama ve Karar

G. İhtiyati Tedbirle İhtiyati Haciz Arasındaki Farklar

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

III. Delil Tespiti

A. Kavram

Delil tespiti, ileride açılacak veya açılmamış olan bir dava ile ilgili delillerin bazı şartlar altında zamanından önce toplanıp emniyet altına alınmasını sağlamak için kabul edilmiş bir geçici hukuki korumadır. İhtiyati tedbir, dava konusuna yönelik bir geçici hukuki koruma iken, delil tespiti davayı ispata yarayan delilleri korumaya yarayan bir geçici korumaya yarayan bir geçici hukuki korumadır.

B. Delil Tespitinin Şartları

- Henüz inceleme sırası gelmemiş bir delil olmalıdır (m. 400).*
- Delil tespiti talebinde bulunmakta o an için hukuki yarar bulunmalıdır. Yani, delilin, şimdiden tespit edilemediğinde ileride yok olması veya gösterilmesinin güç olması söz konusu olmalıdır (m. 400).*

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

III. Delil Tespiti (*devam*)

C. Delil Tespiti Usulü

1. Talep

Delil tespitinin talep edileceği mahkeme bakımından, henüz dava açılmamış olan hâllerde delil tespiti, esas hakkındaki davaya bakacak olan mahkemedен veya üzerinde keşif yahut bilirkişi incelemesi yapılacak olan şeyin bulunduğu veya tanık olarak dinlenilecek kişinin oturduğu yer sulh mahkemesinden istenir. Ancak dava açıldıktan sonra yalnızca davanın görüldüğü mahkemedен delil tespiti istenebilir (m. 401). Delil tespiti talebi bir dilekçeyle yukarıdaki şartların olayda gerçekleştiği belirtilerek talep edilir (m. 402).

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

III. Delil Tespiti

C. Delil Tespiti Usulü (*devam*)

2. Mahkemenin İncelemesi

Mahkeme delil tespiti şartlarının bulunup bulunmadığını inceler. Talepte bulunanın bu konuda mahkemede kanaat uyandırması ve talebini haklı kılan delilleri göstermesi gerekir; ancak burada yaklaşık ispat yeterlidir. Delil tespiti talebi üzerine mahkeme, talepte bulunanın haklarını korumak yönünden bir zorunluluk veya acil bir durum söz konusu ise karşı tarafı dinlemeden de delil tespitine karar verip delil tespitini gerçekleştirir (m. 403).

Mahkeme yaptığı inceleme sonunda talebin kabulü veya reddi yönünde karar verebilir. Bu karar temyiz edilemez. Ancak, karşı taraf, delil tespitinin kabulüne ilişkin mahkeme kararına itiraz edebilir (m. 403). Karşı tarafın böyle bir itirazı yoksa, kendisi de sorulmasını istediği soruları ve incelemede dikkate alınacak hususlarda görüşünü belirtebilir (m. 402).

§ 18. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

III. Delil Tespiti

C. Delil Tespiti Usulü (*devam*)

3. Delil Tespitinin Yapılması

Mahkeme delil tespitini, her delil hakkındaki yargılama hükümlerine ve o delilin özelliklerine göre yapar (m. 404). Delil tespiti hakkında bir tutanak düzenlenir. Tespit karşı tarafın yokluğunda yapılmışsa, bu tutanak düzenlenir ve varsa eki bilirkişi raporu karşı tarafa tebliğ edilir (m. 403)

Delil tespiti dosyası, asıl dava dosyasının eki sayılır ve onunla birleştirilir (m. 405). Delilin incelenme zamanı geldiğinde taraflar bu delile dayanabilirler. Delilin daha önce tespit edilmiş olması daha sonra inceleme sırası geldiğinde onun tartışılmasına ve itiraz edilmesine engel olmaz.

